

POJAVNOST IN PREPOZNAVNOST POGlavITNIH TURISTIČNIH ZNAMENITOSTI IN LOKACIJ V MARIBORU

Uroš Horvat

Dr., profesor geografije in zgodovine, docent
Oddelek za geografijo
Filozofska fakulteta
Univerza v Mariboru
Koroška cesta 160, SI-2000 Maribor, Slovenija
e-mail: uros.horvat@um.si

Nina Stubičar

Dipl. inž. kraj. arh., raziskovalka
Oddelek za krajinsko arhitekturo
Biotehniška fakulteta
Univerza v Ljubljani
Jamnikarjeva ulica 101, SI-1000 Ljubljana, Slovenija
e-mail: nina.stubicar@bf.uni-lj.si

UDK: 910:338.483

COBISS: 1.01

Izvleček

Pojavnost in prepoznavnost poglavitnih turističnih znamenitosti in lokacij v Mariboru

V prvem delu prispevka je s pomočjo analize tiskanih turističnih vodnikov in spletnih blogov prikazana pogostost pojavljanja poglavitnih turističnih znamenitosti in lokacij v Mariboru v izbranih medijih. V 13 tiskanih turističnih vodnikih se pojavlja kar 70 različnih objektov, ustanov ali območij v Mariboru, ki imajo turistično rabo ali pa so zanimivi za obiskovalce in turiste. Avtorja ugotavljata, da se turistični vodniki osredotočajo predvsem na območje ožjega mestnega središča (Lent, Glavni trg in Grajski trg), izven njega pa sta največkrat omenjeni le območji Piramide in Pohorja. Med posameznimi objekti so največkrat omenjeni Hiša stare trte, Kužno znamenje in Stolna cerkev. Analiza 12 spletnih blogov je pokazala še večjo osredotočenost na najbolj izpostavljene turistične znamenitosti v mestnem središču, saj je v njih omenjenih le 37 objektov, ustanov ali lokacij v Mariboru. V drugem delu raziskave avtorja predstavljata rezultate anketiranja turistov v letu 2021, in sicer v kolikšni meri poznajo in obišejo posamezne turistične znamenitosti v mestu. Razdeljene so bile na glavne (zlasti v mestnem središču) in alternativne turistične znamenitosti in lokacije, s katerimi sta avtorja želela preveriti interes turistov tudi za manj obiskane znamenitosti. Rezultati anketiranja so potrdili večinski interes turistov le za glavne turistične znamenitosti in lokacije v mestnem središču, izven njega pa le za območje ob vznožju Pohorja, medtem ko je bil izkazan interes za alternativne turistične lokacije zelo majhen. Rezultati so odraz dejstva, da je turistični obisk v Mariboru še vedno v veliki meri odvisen od tranzitnih turistov, ki obišejo Maribor večinoma le za dan ali dva. Rezultati so v nasprotju s prizadevanji turističnih delavcev v Mariboru, ki promovirajo in vabijo turiste na podaljšanje obiska v Mariboru, predvsem s predstavitvijo številnih doživetij v Mariboru in okolici, ki so namenjena ljubiteljem vina in kulinarike, raziskovanja v naravi ter športnim aktivnostim.

Ključne besede

Turistične znamenitosti, turistične lokacije, turistični vodniki, turistični blogi, Lent, Stara trta, Maribor, Slovenija

Abstract

Frequency and recognisability of the main tourist attractions and locations in Maribor

In the first part of the article, with the help of the analysis of printed travel guide books and web blogs, the frequency of occurrence of the main tourist attractions and locations in Maribor in selected media is shown. As many as 70 different attractions, institutions or areas in Maribor appear in 13 printed travel guide books, which have tourist use or are interesting for visitors and tourists. The authors note that travel guides focus mainly on the area of the city centre (Lent, Glavni trg and Grajski trg), while outside it, only the areas of Piramida and Pohorje are most often mentioned. Among the individual attractions, the House of the Old Vine, the Plague Column and the Cathedral Church are the most frequently mentioned. The analysis of 12 web blogs showed an even greater focus on the most important tourist attractions in the city centre, as they mention only 37 attractions, institutions or locations in Maribor. In the second part of the research, the authors present the results of a survey of tourists in 2021, namely the extent to which they recognize and visit individual tourist attractions in the city. They were divided into main (especially in the city centre) and alternative tourist attractions and locations, with which the authors wanted to check out the interest of tourists for less visited attractions. The results of the survey confirmed the major interest of tourists only in the main tourist attractions and locations in the city centre, and outside it only in the area at the foot of Pohorje mountain, while interest in alternative tourist locations was very low. The results are a reflection of the fact that a tourist visit to Maribor still largely depends on transit tourists, who mostly visit Maribor for only a day or two. Unfortunately, the results contradict the efforts of tourist experts in Maribor, who promote and invite tourists to extend their visit to Maribor, especially with the presentation of many experiences in Maribor and its surroundings, especially intended for lovers of wine and cuisine, nature research and sports activities.

Keywords

Tourist attractions, tourist locations, travel guide books, tourist blogs, Lent, Stara trta, Maribor, Slovenia

1. Uvod

Mesta predstavljajo pomembno turistično privlačnost za številne obiskovalce. S spremenjenimi turističnimi navadami postajajo vse bolj priljubljena točka hitrega oddiha, poslovnih srečanj ali kulturnega doživljanja prostora. Njihov obisk nas popelje skozi spoznavanje zgodovine in kulturne dediščine ter kulturnih in umetniških dosežkov, predvsem pa nam omogoča spoznavanje lokalnih navad in običajev, kulinarike ter načina življenja lokalnih prebivalcev.

V povprečju število obiskovalcev mest narašča okoli 5 % na leto, vendar pa v skladu s podatki združenja »Trženje evropskih mest«, ang. European Cities Marketing, (European ... 2018) v mestih z največ povpraševanja število obiskov narašča celo 10-15 % letno. V Ljubljani se je v obdobju med letoma 2010-2019 npr. število nočitev povečalo za 2,6-krat, v Mariboru pa za 2,1-krat. Samo med letoma 2017-2019, t. j. v obdobju pred pandemijo Covid-19, je znašala rast v Ljubljani 25 %, v Mariboru pa 9,5 % (Medmrežje 1).

Tradicionalno so bila mesta privlačna za turiste predvsem zaradi svojih zgodovinskih, kulturnih in arhitekturnih znamenitosti. Danes so različne oblike turizma, kot je npr. poslovni turizem, t. i. »MICE« privlačnosti (iz ang. meetings, initiatives, conferences, exhibitions - srečanja, iniciative, konference in razstave) ter krajši mestni oddihi, povzročile, da mesta niso le tipična destinacija za turiste, ki jih zanimata dediščina in kultura, temveč za precej širši krog turistov. Trajanje teh obiskov je največkrat kratko (1-3 dneve), zato je mestni turizem tesno povezan s trgom kratkih oddihov. Še posebej zaradi dejavnikov, kot so npr. porast kratkotrajnih počitnic, t. i. »krajših mestnih oddihov«, nizkocenovnih prevoznikov, bližine letališč in ponudnikov delitvene ekonomije (prenočišča: AirBnb, idr., prevozi: Uber, idr.), so se postindustrijska mesta nevede spremenila v pomembne novodobne turistične atrakcije.

Številni obiskovalci mest prav zaradi kratkotrajnega obiska, ki velikokrat poteka tudi v individualni organizaciji, želijo izbrano destinacijo spoznati čim bolj intenzivno, videti in doživeti čim več, ali pa izbirati med ponudbo, zaradi česar iščejo številne informacije o možnostih namestitve, prehrane, prevoza, dogodkih idr. V preteklosti so podrobne informacije o turistični destinaciji, znamenitostih, kulturni dediščini, možnostih ogledov, ipd. nudili predvsem tiskani turistični vodniki, v katerih so bile informacije podane na jasen, pregleden in organiziran način ter so bile pred izdajo preverjene. Zilliger (2006) tako ugotavlja, da imajo turistični vodniki lahko zelo pomemben vpliv na bralčevo izbiro turističnih krajev in turističnih znamenitosti, saj je v njih predstavljen izbor najpomembnejših.

Tiskani turistični vodniki so se v velikem številu pričeli pojavljati pred sredino 19. stoletja, ko so se pojavila tudi prva organizirana potovanja. Vključevali so vse potrebne informacije za potovanje ter opise pomembnih turističnih znamenitosti v obravnavanih območjih oziroma deželah. Zlasti vodniki pod znamko Baedeker in Murray so bili zelo priljubljeni in so bili standardni viri informacij za popotnike vse do 20. stoletja. V desetletjih, ki so sledila, so se med pomembnejše zbirke npr. na angleškem govornem področju razvili Let's Go, Lonely Planet, Insight Guides, Rough Guides in številni drugi podobni potovalni vodniki z različnimi pristopi k podajanju turističnih in drugih informacij (Medmrežje 2).

Glavna pomanjkljivost tiskanih turističnih vodnikov je predvsem ta, da so v primeru, če izdaje vodnikov niso dovolj pogoste, nekatere vrste informacij lahko podvržene precej hitremu zastaranju. Zaradi tega v sodobnem času tiskane turistične vodnike v veliki meri nadomeščajo sodobni on-line digitalni mediji. S pojavom digitalne tehnologije so se tako številni založniki turističnih vodnikov obrnili tudi na elektronsko distribucijo, bodisi poleg tiskane publikacije ali namesto nje. Lahko so v obliki naložljivih dokumentov za branje na prenosnem računalniku ali drugi napravi, ali pa kot spletne informacije, dostopne prek spletne strani. Založnikom vodnikov je to omogočilo, da sproti posodablja svoje informacije. Tradicionalni vodilni vodniki Lonely Planet, Frommers, Rough Guides in In Your Pocket City Guides ter nekateri novejši, kot sta npr. Schmap ali Ulysses Travel Guides, tako ponujajo potovalne vodnike tudi za prenos. Novi spletni in interaktivni vodniki, kot so npr. Tripadvisor, Wikivoyage in Travellerspoint, omogočajo tudi posameznim popotnikom, da delijo svoje izkušnje in prispevajo dodatne informacije k vodniku. Wikivoyage, CityLeaves in Travellerspoint omogočajo uporabnikom posodabljanje celotne vsebine svojih vodnikov, informacije v svojih vodnikih pa dajejo na voljo kot odprto vsebino, brezplačno za uporabo drugim (Medmrežje 2).

Razvoj sodobnega spleta (t. i. Splet 2.0) pa je omogočil uporabnikom aktivno sodelovanje ter delitev informacij preko interaktivnih medijev, zlasti preko t. i. družbenih omrežij. Pojavili so se številni internetni forumi, blogi, spletne strani za izmenjavo fotografij in videoposnetkov, t. i. wiki-vsebine, idr. Številni uporabniki tako lahko delijo med seboj izkušnje, mnenja, fotografije, videoposnetke. Ta dejavnost je v veliki meri posegla tudi na področje turizma in postala pomemben del informiranja potrošnikov turistične ponudbe, obenem pa je postala tudi orodje za njeno trženje. Turistična dejavnost, ki temelji predvsem na izmenjavi izkušenj, tako predstavlja dober primer panoge, za katero je prisotnost na družbenih omrežjih ter ustvarjanje dvosmerne komunikacije s turisti, zelo pomembna (Korbar 2019). Seveda pa je potrebno pri tem poudariti, da so družbena omrežja zasičeno s številnimi turističnimi informacijami in nepreglednim številom objav, in da je prav zaradi tega med njimi pogosto težko izbrati relevantne.

V zadnjem obdobju so kot ena od oblik še posebej v trendu t. i. popotniški blogi oz. spletni dnevniki, ki so spletno mesto, na katerem avtorji s pomočjo preprostega vmesnika objavljajo besedila, slike, posnetke, bralci pa imajo navadno možnost komentiranja. Velikokrat avtorji ustvarijo neko osebno zgodbo o določeni turistični destinaciji ali doživetju, ki jo delijo s prijatelji, znanci in t. i. sledilci, s tem pa lahko postanejo tudi promotorji posameznih turističnih destinacij. Blogi so se začeli pojavljati že pred letom 2000, v zadnjem času pa so doživeli eksponentno rast in priljubljenost. Spremljajo jih ne le tisti, ki iščejo dodatne informacije o posamezni turistični destinaciji, saj so po navadi ažurne in prinašajo nedavne izkušnje, temveč tudi tržniki posameznih turističnih destinacij, saj preko njih lahko hitro zaznajo pomanjkljivosti destinacije in se lahko nanje tudi hitro odzovejo (Korbar 2019). V ne malo primerih posamezne turistične destinacije celo sodelujejo s pisci blogov in jih preusmerjajo na objave z določenih področij. Tako je npr. tudi Zavod za turizem Maribor v letu 2019 finančno podprl obisk 15 blogerjev v Mariboru, z namenom tovrstne promocije turistične ponudbe mesta (Medmrežje 3).

2. Metodološka izhodišča

Namen prispevka je analiza pojavnost in prepoznavnost poglobitnih turističnih znamenitosti in lokacij v Mariboru. Analizo pojavnosti poglobitnih turističnih znamenitosti in lokacij smo utemeljili na podrobnem pregledu različnih tiskanih in spletnih gradiv ter platform. V prvem koraku smo izbrali tiskane turistične vodnike slovenskih in tujih založb. Analiziranih je bilo 13 tiskanih turističnih vodnikov, ki so bili izdani med letoma 2012 in 2019. Med njimi jih 11 obravnava celotno Slovenijo, dva pa sta namenjena le predstavitvi Maribora oziroma bližnje okolice. Vsi izbrani turistični vodniki so v tujih jezikih (večinoma v angleškem) in sedem jih je bilo izdanih v tujini. Podroben seznam analiziranih vodnikov je podan v virih Preglednice 2.

V drugem koraku smo naredili nabor spletnih vodnikov, ki se pojavljajo v spletnih blogih in se osredotočajo predvsem na Maribor. Opisi temeljijo predvsem na opisovanju lastne izkušnje obiskovalca in njegovih priporočilih. V analizo je bilo vključenih 12 spletnih turističnih blogov, pisci skoraj vseh pa so tujci. Lastni izbor blogov smo dopolnili s seznamom, ki nam ga je posredoval Zavod za turizem Maribor. Podroben seznam analiziranih spletnih blogov je podan v virih Preglednice 3.

V analiziranih vodnikih in blogih smo iskali ključne besede, s katerimi so zapisane turistične znamenitosti in lokacije v Mariboru. Razdelili smo jih v tri osnovne skupine:

- objekti (predvsem zgodovinski in sakralni),
- ustanove (predvsem kulturne ustanove, galerije in muzeji),
- odprti prostori in lokacije (predvsem trgi, ulice, območja zadrževanja prebivalcev in turistov).

Za podrobno obravnavo smo jih nato razdelili v naslednje kategorije:

- zgodovinski objekti (npr. Mestna hiša, Hiša Stare trte, idr.)
- sakralni objekti (stolna cerkev, sinagoga, idr.)
- spomeniki in obeležja (npr. kužno znamenje, spomenik NOB, idr.)
- kulturne ustanove (npr. SNG Maribor, Narodni dom Maribor, idr.)
- galerije in muzeji (npr. Pokrajinski muzej Maribor, Umetnostna galerija Maribor)
- trgi in nabrežja (npr. Lent, Glavni trg, idr.)
- parki in drugi odprti prostori (npr. Mestni park, Piramida, Pohorje, idr.)
- ulice in mostovi (npr. Glavni most, Gosposka ulica, idr.)
- športni objekti (npr. Ljudski vrt, idr.)
- drugi pomembnejši objekti (npr. Vinagova klet, Univerza v Mariboru, idr.)

Med znamenitostmi, ki smo jih analizirali, smo zajeli elemente primarne turistične ponudbe, t. j. elemente t. i. turističnega potenciala, ki so zaradi svoje privlačne moči za turiste že ali pa še lahko postanejo zanimivi za obisk turistov. Vključili smo tudi lokacije, na katerih se nahajajo, saj so te med najpogostejšimi zapisi v turističnih vodnikih. V analizo niso bili zajeti elementi sekundarne turistične ponudbe, t. j. elementi t. i. turistične superstrukture, ki zajema prenočišča in druge elemente turistične opremljenosti, ki so nastali zaradi razvoja turizma v mestu.

V nadaljevanju nas je zanimala tudi prepoznavnost turističnih znamenitosti in lokacij v Mariboru s strani turistov. V ta namen smo izdelali anketni vprašalnik, da bi ugotovili v kolikšni meri obiskovalci in turisti v Mariboru dejansko poznajo in obišejo posamezne turistične znamenitosti v mestu. V anketnem vprašalniku smo poglavitne turistične znamenitosti in lokacije razdelili v dve skupini:

- glavne turistične znamenitosti in lokacije – zajetih je bilo 15 najpomembnejših znamenitosti, ki so bile največkrat omenjene v turističnih vodnikih in blogih. Seznam je zajemal predvsem odprte prostore (osrednje trge in ulice) v starem mestnem jedru ter najpomembnejše zgodovinske objekte in spomenike v tem območju, ki si jih turisti ogledajo predvsem na sprehodu »od zunaj«. Izven mestnega jedra sta bila v to skupino uvrščena le Mestni park in območje ob vznožju Pohorja.
- alternativne turistične znamenitosti in lokacije – zajetih je bilo 15 dodatnih znamenitosti, ki so bile manjkrat omenjene v analiziranih vodnikih in blogih, ali pa sploh ne, vendar pa po našem mnenju vseeno predstavljajo pomembno dodatno oziroma alternativno turistično ponudbo mesta. Nekatere se nahajajo v mestnem središču (zlasti kulturne ustanove, muzeji in galerije, katerih notranjost si ogleda le malo turistov), k njim pa smo dodali še vožnjo s turistično ladjico po Dravi, Vinagovo vinsko klet, Mariborsko tržnico, stadion Ljudski vrt in nakupovalno središče Europark, izven mestnega jedra pa predvsem območja z možnostjo rekreacije, kot so npr. Piramida, Mariborski otok, Bike park Pohorje in Drava center (s Čokoladno vasjo) ob Mariborskem jezeru. Namen alternativne ponudbe je predvsem razširiti turistični obisk iz ožjega mestnega središča ter poleg glavnih dodati tudi manj obiskane znamenitosti ter preveriti, ali so sploh zanimive za potencialne obiskovalce.

Vsaka od turističnih znamenitosti in lokacij je bila v anketnem vprašalniku predstavljena s sliko in anketiranci so bili pozvani, da odgovorijo na tri vprašanja:

- ali na sliki prepoznajo posamezno turistično znamenitost ali lokacijo,
- ali so jo že obiskali,
- ali jo nameravajo obiskati.

Postavljeno je bilo tudi vprašanje, kje so anketiranci pridobili informacije o mestu in turističnih znamenitostih preden so prišli v Maribor.

Terensko anketiranje turistov je bilo izvedeno v poletni sezoni 2021 (med julijem in septembrom) in sicer večinoma na območju mestnega središča. Zaradi situacije z epidemijo Covid-19 in manjšega obiska turistov, je bilo uspešno opravljenih le 70 anket, vendar kljub temu menimo, da smo dobili zadovoljive rezultate, ki nakazujejo glavne trende zanimanja turistov za njihov obisk v Mariboru.

3. Razvoj mesta in turizma v Mariboru

Maribor se je začel razvijati ob reki Dravi v 12. stoletju. Utrdba ali grad na griču nad naseljem se je imenovala »Grad v marki« ali »Burg in der Mark« in se prvič omenja v listini iz leta 1164 kot »castrum Marchburch«. Ob rečnem prehodu in pod utrdbo se je razvilo naselje, ki se prvič omenjeno kot trg leta 1208 (»forum Marhpurch«) in v listini iz 4. decembra 1254 kot mesto (»civitas Marpurg«) (Mlinarič 2000; Ravnikar 2020). Slovensko ime Maribor je leta 1836 prvič zapisal Stanko Vraz.

Med 16. in 18. stoletjem je bil Maribor majhno obrtniško in trgovsko naselje, na katerega razvoj so vplivale številne gospodarske krize, požari, turška obleganja, t. i. »vinske vojne« s sosednjim Ptujem in epidemije kuge. Zaradi relativno počasne rasti je v mestu v začetku 19. stoletja živel le 2.200 prebivalcev. Po izgradnji železniške proge med Dunajem in Trstom v sredini 19. stoletja, sta se pričeli razvijati trgovina in industrija, kar je vplivalo na hitro rast mesta, tako da se je število prebivalcev v letu 1890 povečalo na okoli 24.000, v letu 1910 pa na okoli 38.000 (Horvat 2019).

Po 1. svetovni vojni je gospodarstvo močno napredovalo in Maribor je postal eno najbolj industrializiranih središč v Sloveniji. V mestu je bilo 15 večjih tekstilnih tovarn, hitro se je začela razvijati tudi kovinska in živilska industrija. Po 2. svetovni vojni se je Maribor razvil v eno največjih industrijskih mest na območju nekdanje Jugoslavije. Vodilno vlogo je prevzela kovinska industrija, sledila sta ji tekstilna in elektrotehnična industrija. Pojavile so se tudi nove industrijske panoge: industrija barvnih kovin, industrija gradbenih materialov in proizvodnja naftnih derivatov. Gospodarski razvoj je vodil k širitvi mestnega območja in rasti števila prebivalstva. Leta 1981 je v mestu živel okoli 106.000 prebivalcev, kar je bilo največ v njegovi zgodovini. Konec 80. in začetek 90. let prejšnjega stoletja je skupni jugoslovanski trg razpadel, mariborska industrija, ki je bila večinoma odvisna od tega trga, pa je padla v veliko krizo, zlasti v sektorjih kovinske in tekstilne industrije, ki so do takrat zaposlovali skoraj 40 % prebivalstva. Vsa večja industrijska podjetja so bila zaprta, brezposelnost pa se je povečala na okoli 25 %. To je, poleg staranja prebivalstva in suburbanizacije, vplivalo tudi na demografski razvoj in število prebivalcev v mestu se je v letu 2002 zmanjšalo na okoli 94.000 (Horvat, 2019).

Konec 90. let se je z razvojem malih in srednje velikih podjetij gospodarski položaj pričel izboljševati. Vodilno vlogo razvoja je prevzel sektor terciarnih storitev in trgovine, prav tako tudi finančni sektor. V mestu ima sedež Pošta Slovenije, zato je Maribor tudi pomembno logistično središče. Pomembna gospodarska panoga je tudi turizem, ki zaradi bogate zgodovine in kulture ter številnih poslovnih, konferenčnih, kulturnih, zabavnih, športnih in etnoloških dogodkov privablja v mesto vedno večje število turistov. Turiste, poleg mestnega središča, privablja tudi razgibana okolica, ki predstavlja tudi velik turistični potencial za razvoj turizma v regiji.

Turistični razvoj se je v Mariboru pričel po izgradnji Južne železnice med Dunajem in Trstom, pospešil pa konec 19. stoletja, ko so ustanovili mestno olepševalno društvo. Leta 1909 so zabeležili okoli 15.600 nočitev. Turisti so bivali v manjših mestnih hotelih in gostiščih; večina se je v mestu zadržala do 3 dni. Med obema svetovnima vojnama je nastalo nekaj novih prenočitvenih objektov, prav tako se je povečal turistični obisk. Leta 1935 so zabeležili okoli 56.300 nočitev (Janša Zorn 1996).

Po drugi svetovni vojni je Maribor doživel intenziven industrijski in prostorski razvoj in temu je v 60. letih 20. stoletja sledil tudi razvoj na področju turizma. Z izgradnjo novih in moderniziranjem obstoječih prenočitvenih zmogljivosti se je število turistov bistveno povečalo in podatki kažejo, da se je Maribor pred letom 1990 redno uvrščal na seznam deset turističnih krajev v Sloveniji z največjim številom nočitev. Na tem seznamu je bil, poleg Ljubljane, edini kraj z razvitim mestnim turizmom. Velik del je k turističnemu obisku prispeval poslovni turizem s turisti (predvsem poslovnimi partnerji mariborskih industrijskih podjetij), ki so v večini prihajali iz drugih republik bivše Jugoslavije. Višek turističnega obiska (z okoli 235 tisoč nočitev) je bil zabeležen

konec 70. let in konec 80. let. Po letu 1990 Maribora na seznamu največjih turističnih krajev v Sloveniji ni več, saj se je turistični obisk v tem obdobju zmanjšal za več kot 5-krat. Leta 1995 so zabeležili le okoli 40 tisoč nočitev (Horvat 2012a).

Po letu 2000 so pričele v Mariboru nastajati številne nove prenočitvene zmogljivosti, med katerimi so prevladovala družinska podjetja. Največ slednjih je lociranih na obrobju mesta, še posebej ob vznožju Pohorja, kjer se poleg hotela Habakuk in športnega hotela Arena, nahaja vrsta manjših družinskih hotelov, prenočišč in gostišč s turističnimi ležišči, ki izkoriščajo lego ob vznožju enega največjih zimsko-športnih središč v Sloveniji, saj je na Mariborskem Pohorju (skupaj z Arehom) na razpolago približno 250 ha površin z več kot 40 kilometrov smučarskih prog in 20 različnih žičnic. Najbolj znano je po tradicionalni prireditvi Zlata lisica, tj. tekmah v slalomu in veleslalomu v ženskem alpskem smučanju v okviru svetovnega pokala FIS, ki v Mariboru potekajo tradicionalno že od leta 1964.

Izgradnja novih prenočitvenih objektov se je še intenzivirala po letu 2006, ko so na obrobju mesta in tudi v samem mestnem središču nastali novi hoteli in drugi prenočitveni obrati (Horvat 2012b). Z vstopom Slovenije v Evropsko unijo, ponovno vzpostavitev tranzitnih tokov proti Jugovzhodni Evropi, transformacijo gospodarske dejavnosti (razvojem terciarnega in kvartarnega sektorja) ter spremembo in razširitvijo turistične infrastrukture (s prenovo in novimi prenočitvenimi objekti) ter njeno večjo pestrostjo, je turizem zopet postal pomembna gospodarska dejavnost v mestu in v zadnjem desetletju se Maribor ponovno uvršča na seznam desetih občin z največjim številom nočitev v Sloveniji. Prav obdobje med letoma 2015 in 2019, predstavlja obdobje najhitrejše rasti turističnega obiska, ki je dosegel vrh leta 2018 z okoli 466 tisoč nočitvami in leta 2019 z 218 tisoč turisti. Kar 85 % vseh nočitev v mestu realizirajo tuji turisti, vendar pa podatki kažejo, da je njihovo gravitacijsko območje še vedno predvsem srednja in vzhodna Evropa, in da je tako turistični obisk še vedno v veliki meri odvisen predvsem od tranzitnih turistov (Horvat 2021).

Leta 2000 je mestna občina Maribor ustanovila Javni gospodarski zavod za turizem Maribor, ki se je v letu 2012 preimenoval v Javni zavod za turizem Maribor – Pohorje (ZTMP), septembra 2020 pa v Zavoda za turizem Maribor (Medmrežje 4). Zavod deluje kot osrednja turistična organizacija za izvajanje javne službe pospeševanja turizma, oblikovanja celovite turistične ponudbe, spodbujanje razvoja turistične infrastrukture, promocije celovite turistične ponudbe in informiranje obiskovalcev.

4. Poglavitne turistične znamenitosti in lokacije v Mariboru

Osnovni turistični potencial Maribora predstavlja mestno središče z bogatimi zgodovinskimi in kulturnimi koreninami, kulturna ponudba, številni festivali in športne prireditve (zlasti v smučanju in nogometu), reka Drava, obrobje mesta z gozdovi Pohorja, sončna vinorodna pokrajina (o bogati vinski tradiciji pričajo najstarejša vinska trta na svetu in okoliške vinske ceste) ter razvita turistična infrastruktura. Športno ponudbo oblikujejo smučanje, pohodništvo, kolesarjenje, adrenalinska doživetja, nogomet, tenis, atletika, dvoranski športi in druge oblike rekreacije in gibanja v naravi. Obenem je potrebno opozoriti, da Maribor nosi naziv Evropska prestolnica kulture 2012, prejel pa je tudi številna mednarodna priznanja, kot npr.

Sustainable Destination Award / Green Destination, idr. (Medmrežje 5), kar bi bilo potrebno v nadaljnji promociji turistične destinacije še bolje izkoristiti.

Kot v mnogih drugih evropskih mestih, ki se ponašajo s srednjeveško tradicijo, je tudi v Mariboru najbolj zanimiv del njegovo ožje mestno središče s svojimi ozkimi ulicami in trgi, ter hišami, zgrajenimi na majhnih parcelah. Zgrajeno je bilo v srednjem veku, ko je bilo obdano z mestnim obzidjem (zgrajeno v 13. in razširjeno v 16. stoletju), in čeprav so bile te lastnosti večkrat zakrite zaradi številnih in obsežnih obnov skozi stoletja, so še danes vidne in zanimive obiskovalcem. Največje območje starega središča predstavlja Glavni trg z Mestno hišo, južno od Glavnega trga pa se na levem obrežju reke Drave nahaja najstarejši del mesta, imenovan Lent. Tu je največja turistična atrakcija Maribora več kot 400 let stara trta, ki velja za najstarejšo vinsko trto na svetu. V notranjosti mestnega jedra sta prostrana Slomškov trg s katedralo ter Grajski trg z Mestnim gradom.

Glavne turistične znamenitosti in lokacije v Mariboru so dobro opisane v številnih turističnih vodnikih, tako v knjižni obliki kot na spletu, dobro pa so z najpomembnejšimi značilnostmi predstavljene tudi na uradni spletni strani Zavoda za turizem Maribor (Medmrežje 6), od koder večinoma povzemamo kratke opise:

- Lent je najstarejši del Maribora od reki Dravi. V preteklosti je bilo tu pomembno pristanišče, kjer je letno pristajalo okoli 1000 rečni splavov, vendar je izgubil svoj pomen v začetku 20. stoletja, ko je bil zgrajen Glavni (Stari) most čez reko Dravo. Revitalizacija tega dela mesta se je začela v 80. letih 20. stoletja, ko so revitalizirali zahodnega dela Lenta, in poleg stanovanjskega dela so tu nastale številne kavarne, bari in restavracije. Med najpomembnejšimi območji in zgradbami na Lentu je potrebno izpostaviti ostanek srednjeveškega obzidja, Vodni stolp z vinoteko, Židovski trg v nekdanjem judovskem getu z ohranjeno sinagogo iz 15. stoletja (ki je ena izmed najstarejših ohranjenih sinagog v Srednji Evropi), Hišo Stare trte, Minoritski kompleks in Vojašniški trg ter Sodni stolp. Lent še posebej zaživi predvsem v poletnem času ko tu poteka mednarodni multikulturalni Festival Lent in je nabrežje ob Dravi polno kulturnih dogodkov in zabave. Po reki vozi turistična ladjica, vsakoletno pa obnovijo tudi tradicijo splavarstva.
- Največja turistična znamenitost na Lentu je Stara trta, ki je bila posajena ob koncu srednjega veka, ko so Maribor oblegali Turki. Preživela je srdite spopade, saj je bila današnja Hiša Stare trte nekoč del mestnega obzidja. Trti niso prišli do živega niti požari, ki so bili zaradi lesenih ostrešij in slamnatih streh v poznem srednjem veku precej pogosti, niti trtna uš, ki je pomorila večino ostalih trt, prav tako ne zavezniško bombardiranje mesta v času druge svetovne vojne, ko je bila Hiša Stare trte delno porušena. Trta sorte žametovka oz. modra kavčina je bila s potrjeno starostjo več kot 400 let leta 2004 vpisana v Guinnessovo knjigo rekordov kot najstarejša vinska trta na svetu, ki še vedno obrodi (letno v povprečju med 35-55 kg grozdja), in kot taka simbolizira bogato vinsko kulturo Maribora, Štajerske in Slovenije. Predstavlja enega najpomembnejših simbolov mesta in s svojo unikatnostjo daje priložnost za edinstveno promocijo mesta v svetu. Obnovljena Hiša Stare trte je danes hram vinske tradicije in kulture. V letu 2019 jo je obiskalo okoli 56.500 obiskovalcev, med njimi je bilo 81 % tujcev (Medmrežje 4). V bližini Hiše Stare trte bo odprt tudi manjši Vinogradniški muzej.
- Glavni trg z Mestno hišo in Kužnim znamenjem - v Mariboru se je v drugi polovici 17. stoletja pojavila kuga, zaradi katere je umrla tretjina prebivalstva. V zahvalo za prenehanje epidemije so prebivalci leta 1681 na sredini trga postavili kužno znamenje

v obliki stebra s podobo Marije. Leta 1743 je takrat vodilni mariborski baročni kipar Jožef Straub lesene kipe nadomestil s šestimi iz peščenca izklesanimi kipi svetnikov, priprošnikov zoper kugo. Kužno znamenje velja za enega najlepših tovrstnih baročnih spomenikov na območju Slovenije. Osrednja stavba na Glavnem trgu je Mestna hiša oziroma Rotovž, ki je bila zgrajena leta 1515. V letu 2020 je bilo območje Glavnega trga obnovljeno in urejeno v peš cono.

- Mariborski grad je dal med letoma 1478 in 1483 zgraditi cesar Friderik III. z namenom, da utrdi severovzhodni del mestnega obzidja. Grad so sčasoma spremenili v bogato fevdalno bivališče, ki ga krasijo različna stilna in gradbena obdobja. Današnji postrenesančni videz je dobil v 17. stoletju. Velja za enega od najiminenitnejših arhitektonskih spomenikov v mestu, posebej baročno stopnišče iz let 1747-1759, Loretska kapela ob južni fasadi, ki je nastala med letoma 1665-1675 in viteška dvorana prvem nadstropju s čudovito stropno slikarijo Jožefa Geblerja in stenskiimi podobami. Leta 1933 je grad odkupila tedanja mestna občina in vanj leta 1938 preselila Pokrajinski muzej Maribor.

- Vinska klet Vinag - v središču mesta se razprostira ena največjih in najstarejših klasičnih vinskih kleti v Evropi. Najstarejši del kleti, ki obsega okoli 15.000 m² in 2,1 kilometra dolge podzemne predore, je bil zgrajen leta 1847.

- Mestni park - na severnem obrobju središča mesta je priljubljeno sprehajališče in stičišče prebivalcev mesta vseh generacij in drugih obiskovalcev. V letih 1889-1896 so ga zasadili z eksotičnimi drevesi. V severni smeri se park nadaljuje s številnimi sprehajalnimi potmi do Treh ribnikov. Območje mestnega parka je od leta 1976 zavarovano kot spomenik oblikovane narave.

Posebej je potrebno izpostaviti tudi najpomembnejše kulturne in prireditvene objekte v mestu:

- SNG Maribor je največji javni kulturni zavod v naši državi, ki pod svojo streho združuje dramski, glasbeni in plesni gledališki izraz. SNG Maribor je tudi gostitelj in organizator vsakoletnega osrednjega festivala slovenskih dramskih gledališč Borštnikovo srečanje in tekmovanja mladih pevskih talentov.

- Narodni dom Maribor je prireditveni center s programi, ki so namenjeni otrokom, mladostnikom in odraslim, ljubiteljem vseh vrst glasbe od klasične do rocka in jaza, privržencem zlahtne komedije, gledaliških predstav, poznavalcem sodobnih prizoritvenih umetnosti, malim radovednežem in ustvarjalcem ter obiskovalcem prireditev vizualnih umetnosti. Javni zavod Narodni dom Maribor je bil ustanovljen leta 1992.

- Umetnostna galerija Maribor je eden osrednjih muzejev za moderno in sodobno umetnost v Sloveniji z zbirko več kot 7 tisoč umetniških del slovenskih avtorjev od konca 19. stoletja do danes. Slikarstvu, kiparstvu in grafiki se pridružujejo fotografska dela, video umetnost, večmedijske instalacije in interaktivni projekti.

V letu 2018 je bil Maribor nosilec naziva Evropsko mesto športa 2018, saj je dom vrhunskih športnikov in športnih ekip, ob tem pa je športno aktivnih okoli polovica prebivalcev mesta (Medmrežje 4). V mestu je vrsta športnih objektov in površin, med katerimi v smislu zanimanja turistov vsekakor izstopata t. i. »mestno smučišče« na vznožju Pohorja in športni park Ljudski vrt z nogometnim stadionom. Med pomembnejše športne dogodke v mestu vsekakor sodijo vsakoletne tekme za svetovni pokal v alpskem smučanju FIS za ženske im. Zlata lisica ter tekme Nogometnega kluba Maribor, 15-kratnega državnega prvaka in 3-kratnega udeleženca elitnega evropskega tekmovanja Liga prvakov

5. Pojavnost turističnih znamenitosti in lokacij v turističnih vodnikih in blogih o Mariboru

Kot je bilo navedeno je bilo v podrobno analizo zajetih 13 tiskanih turističnih vodnikov, ki so bili izdani med letoma 2012 in 2019. Med njimi jih 11 obravnava celotno Slovenijo, dva pa sta namenjena le predstavitvi Maribora oziroma bližnje okolice.

V analiziranih vodnikih se pojavlja kar 70 različnih objektov, ustanov ali območij v Mariboru, ki imajo potencialno turistično rabo ali pa so zanimive tudi za obiskovalce in turiste. Pri tem številu je potrebno pripomniti, da se je v analiziranih vodnikih sicer pojavilo več kot 70 različnih znamenitosti in lokacij, saj je bilo imenovanih še več različnih ulic, kot jih je predstavljenih v Preglednici 2 in 3, vendar smo se odločili, da bomo v primeru mestnih ulic v analizo zajeli le tiste ulice, ki se pojavljajo v vsaj dveh vodnikih. Ulice namreč v večini primerov namreč ne predstavljajo neke znamenitosti, temveč bolj lokacijo oziroma orientacijsko točko za dostop do neke turistične znamenitosti.

Med objekti so najbolj pogosto zastopani zgodovinski objekti (11 objektov), sakralni objekti (5) in razni spomeniki in obeležja (5). Med zgodovinskimi objekti izstopa Hiša Stare trte (omenjena kar v 10 analiziranih vodnikih), Rotovž-Mestna hiša (v 9), mariborski Mestni grad (v 7) ter Sodni (v 6) in Vodni stolp (v 5). Med sakralnimi objekti se v več kot petih vodnikih pojavljata le Stolna cerkev (v 9) in Sinagoga (v 8), v 5 vodnikih pa je omenjena tudi Frančiškanska cerkev. Med spomeniki je v 9 vodnikih omenjeno Kužno znamenje na Glavnem trgu, ostali pa manjkrat. Med kulturnimi ustanovami, muzeji in galerijami so več kot v petih vodnikih omenjeni Pokrajinski muzej Maribor (v 9), SNG Maribor (v 7), Minoritski samostan (v 6) in prav tako Muzej narodne osvoboditve Maribor (v 6).

Preglednica 1: Število objektov, ustanov ali območij s turističnim pomenom v Mariboru ter število zapisov o njih v izbranih turističnih vodnikih in blogih.

Vrsta	Število objektov, ustanov ali območij		Število zapisov		
	Vodniki	Blogi	Skupaj	Vodniki	Blogi
Zgodovinski objekti	11	7	87	54	33
Sakralni objekti	5	3	44	25	19
Spomeniki in obeležja	5	3	29	19	10
Kulturne ustanove	5	3	25	21	4
Galerije in muzeji	6	3	29	22	7
Trgi in nabrežja	12	5	74	51	23
Parki in odprti prostori	7	5	58	35	23
Ulice* in mostovi	9	3	25	19	6
Športni objekti	2	1	4	3	1
Drugi objekti	8	4	22	13	9
Skupaj	70	37	397	262	135

Opombe:

V analizo je bilo zajetih 13 tiskanih turističnih vodnikov in 12 spletnih turističnih blogov. Seznam vodnikov in blogov je podan pod Preglednicama 2 in 3.

* Upoštevane so bile samo tiste ulice, ki so se pojavile z več kot enim zapisom.

Pogosto so omenjeni tudi t. i. odprti prostori in lokacije, kamor smo uvrstili trge, ulice, parke in druga območja v in na obrobju mesta. V vodnikih je omenjenih kar 11 mestnih trgov, zraven pa smo uvrstili tudi nabrežje Drave na Lentu. Obrežje Lenta je dejansko največkrat omenjeno območje Maribora, saj se omenja v vseh 13 analiziranih vodnikih. Med trgi s pogostostjo omembe izstopajo še Glavni trg (v 9), Slomškov trg (v 7), Grajski trg (v 6) in Trg Svobode (v 5). Podobno kot ulice in mostovi so tudi trgi pogosto omenjeni predvsem kot orientacijske točke oziroma kot mestna območja, kjer se nahajajo posamezne turistične znamenitosti, obenem pa tudi kot območja uličnega dogajanja, srečevanja ljudi in opazovanja mestnega načina življenja. Kot posebno kategorijo smo izločili parke in druge odprte prostore, med katerimi s pogostostjo omembe izstopata Mestni park (v 7 vodnikih) in Piramida (v 10). Izven mestnega jedra pa se v vodnikih največkrat omenja Pohorje, kot pomembno rekreacijsko območje za prebivalce Maribora pa tudi obiskovalce in turiste. V 4 vodnikih se omenjata tudi območji Trije ribniki in Mariborski otok.

Med drugimi objekti v Mariboru smo posebej izločili športne objekte, saj sta športni turizem in rekreacija pomemben dejavnik delovanja v mestu in tudi njegove promocije. Žal se športni park Ljudski vrt omenja le v enem turističnem vodniku, kopališče Pristan pa v dveh. Ravno tako so redko (v 1 ali 2 vodnikih) omenjeni tudi drugi pomembnejši objekti v mestu (npr. Vinagova klet, Univerza v Mariboru oz. stavba Rektorata UM, Pošta Maribor). Ti objekti se pojavljajo predvsem v vodnikih, ki predstavljajo samo Maribor.

Glede na vse navedeno lahko v Mariboru kot posebej turistično pomembne objekte in lokacije izpostavimo naslednje objekte, ustanove in odprte prostore, ki so omenjeni v več kot polovici vseh turističnih vodnikov (v oklepaju je podan delež vodnikov v katerih so omenjeni):

- Lent (100 %), Hiša Stare trte (77 %), Židovski stolp (54 %) in Sinagoga (62 %),
- Glavni trg (69 %), Rotovž-Mestna hiša (69 %) in Kužno znamenje (69 %),
- Mariborski grad (54 %) in Pokrajinski muzej Maribor (69 %),
- Stolna cerkev (69 %),
- Piramida (77 %),
- Pohorje (54 %).

Turistični vodniki se torej osredotočajo predvsem na območje ožjega mestnega središča (Lent, Glavni trg in Grajski trg), izven tega pa sta največkrat omenjeni le območji Piramide in Pohorja.

Poglejmo še razliko med številom turističnih znamenitosti in lokacij, ki so bile predstavljene v vodnikih, ki so predstavljali celotno Slovenijo in tistimi, ki so obravnavali samo Maribor. V vodnikih, ki so predstavljali celotno Slovenijo, se je pojavilo 73 % vseh znamenitosti in lokacij, ki smo jih predstavili v analizi. Nekoliko bolj podrobna sta seveda turistična vodnika o Mariboru, ki sta zajela 86 % vseh analiziranih turističnih znamenitosti in lokacij v mestu. Razlika med obema vrstama vodnikov se pojavi predvsem pri obravnavi odprtih prostorov in lokacij, saj je v vodnikih, ki prikazujejo samo Maribor, prikazanih več trgov in ulic ter nekatere druge lokacije, ki smo jih v analizi uvrstili v skupino drugi objekti. Med trgi in ulicami se samo v vodnikih, ki obravnavajo le Maribor, pojavljajo npr. Trg Leona Štuklja, Vojašniški trg, Rakušev trg, Vodnikov trg, Vetrinjska ulica in celo Poštna ulica, ki je trenutno ena najbolj znanih ulic v Mariboru s številnimi uličnimi lokali in dogodki. Prav tako se samo v vodnikih o Mariboru pojavljajo objekti kot so npr. Železničarska

kolonija, Hutarjev blok, Prva gimnazija in KC Pekarna. Med tistimi pomembnimi objekti v mestu, ki pa se sploh ne pojavljajo v nobenem vodniku, pa pogrešamo npr. Univerzitetno knjižnico Maribor, nekdanjo Veliko kavarno (nekdanji Casino Maribor), Mariborsko tržnico in nakupovalno središče Europark.

Analiza 12 spletnih blogov je pokazala še večjo osredotočenost piscev blogov na najbolj izpostavljene turistične znamenitosti v mestnem središču. Izstopajo oziroma so omenjeni v več kot polovici vseh analiziranih blogov (v oklepaju je podan delež blogov v katerih so omenjeni):

- Lent (50 %), Hiša Stare trte (75 %) in Sinagoga (50 %),
- Glavni trg (83 %) in Kužno znamenje (58 %),
- Mariborski grad (75 %),
- Stolna cerkev (75 %),
- Mestni park (67 %) in Piramida (75 %).

Blogi v stilu »top attractions«, »must see«, ipd. so večinoma osredotočeni na glavne turistične znamenitosti v mestu ki so jih pisci spoznali v času svojega večinoma kratkotrajnega obiska. Zaradi tega je v vseh blogih skupaj omenjenih le 37 objektov, ustanov ali odprtih prostorov v Mariboru, kar je le polovica od tistih, ki so omenjeni v turističnih vodnikih. Tako npr. med tistimi, ki so bili omenjeni vsaj v 3 vodnikih, v blogih sploh niso omenjeni Pokrajinski arhiv, spomenik A. M. Slomšku, Lutkovno gledališče, Trg generala Maistra in Mariborski otok, z omembo samo v enem blogu pa so Maistrov spomenik, Narodni dom Maribor, Umetnostna galerija Maribor in Betnavski grad. Avtorji blogov se bolj osredotočajo na odprte prostore v mestu, saj v blogih izpostavljajo dogajanja na trgih in ulicah, manj pa ogledovanje notranjosti zgodovinskih in kulturnih zgradb ter ustanov oziroma obisk njihovih razstav in prireditev. Prav tako niso, ali pa so samo redko, omenjena območja izven mestnega središča; npr. Pohorje samo v eni tretjini blogov. Prav tako se območje Ljudskega vrta omenja le v enem blogu. Med turističnimi znamenitostmi in lokacijami, ki so v blogih v enakem številu ali celo večkrat omenjene kot v turističnih vodnikih, pa velja izpostaviti Glavni trg, Glavni most, Mariborski grad, Mestni park in Ljudski vrt.

Slika 1: Turistične znamenitosti in lokacije v Mariboru s številom in deležem njihovih zapisov v izbranih tiskanih turističnih vodnikih in spletnih blogih.

Preglednica 2: Število zapisov turističnih znamenitosti in lokacij v Mariboru v izbranih turističnih vodnikih.

MARIBOR - vodniki	Skupaj	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Zgodovinski objekti														
Hiša Stare trte	10	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Rotovž - Mestna hiša	9	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Mariborski grad	7	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Židovski stolp	7	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Sodni stolp	6	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vodni stolp	5	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Betnavski grad	4	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Alojzijeve cerkev (Pokraj. arhiv)	2	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Kadetnica	2	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vetrinjski dvor	1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Zički dvor	1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Sakralni objekti														
Stolna cerkev Sv. J. Krstnika	9	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Sinagoga	8	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Francišanska cerkev	5	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Cerkev Sv. Alojzija	2	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Nadškofija Maribor	1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Spomeniki, obeležja														
Kužno znamenje	9	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Spomenik NOB	4	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Spomenik Antona M. Slomška	3	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Kip Sv. Florjana	2	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Maistrov spomenik	1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Kulturne ustanove														
SNG Maribor	7	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Minoritski samostan	6	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Narodni dom Maribor	4	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Lučkovno gledališče Maribor	3	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Univerzitetna knjižnica Maribor	1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Galerije in muzeji														
Pokrajinski muzej Maribor	9	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Muzej narodne osvoboditve	6	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Umetnostna galerija Maribor	3	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Fotogalerija Stolp	2	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Galerija Primož Premzl	1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Galerija Hest	1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Športni objekti														
Kopališče Pristan	2	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ljudski vrt	1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Viri:

- 1 - Slovenia in your hands. Komshe, 2013.
- 2 - Ljubljana in your pocket. IQbator, 2015.
- 3 - Reiseführer Slowenien. Založba Turistika, 2015.
- 4 - Slowenien Touristische Monographie. Printera Grupa, 2014.
- 5 - Slovenia. Eyewitness Travel, 2017.
- 6 - Slovenia. Lonely Planet, 2013.
- 7 - Our Slovenia. Domen Karmen s.p., 2011.
- 8 - The Slovenia Book, Top 100 destinations. IQbator, 2018.
- 9 - Eslovenia, historia, cultura, art. Printera Grupa.
- 10 - The Rough Guide to Slovenia. Rough Guides, 2017.
- 11 - Moon Croatia & Slovenia. Moon Guidebooks, 2019.
- 12 - Maribor 2012, European Capital of Culture. Umetniški kabinet Primož Premzl, 2012.
- 13 - Maribor with Eyes Wide Shut, Kulturno izobraževalno društvo KIBLA, 2013.

MARIBOR - vodniki	Skupaj	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Trgi, nabrežja														
Lent	13	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Glavni trg	9	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Slomskov trg	7	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Grajski trg	6	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Trg Svobode	5	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vojašniški trg	2	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Trg Generala Maistra	3	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Židovski trg	2	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Trg Leona Suklja	1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Rakusev trg	1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vodnikov trg	1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Rotovski trg	1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Odperti prostori, parki														
Piramida	10	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Mestni park	7	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Pohorje	7	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Trije ribniki	4	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Mariborski otok	4	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Kalvarija	2	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Magdalenski park	1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Mostovi, ulice														
Glavni most	3	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Titov most	2	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Studentska brv	1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Židovska ulica	3	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Gosposka ulica	2	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Slovenska ulica	2	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Poštna ulica	2	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Partizanska cesta	2	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vetrinjska ulica	2	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Drugi objekti														
Vinagova vinska klet	3	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Univerza v Mb. (Rektorat)	2	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Pošta Slovenije	2	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Akvarij-terarij Maribor	2	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Železničarska kolonija	1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Hutterjev blok	1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Prva gimnazija Maribor	1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
KC Pekarna	1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Preglednica 3: Število zapisov turističnih znamenitosti in lokacij v Mariboru v izbranih turističnih blogih.

MARIBOR - blogi	Skupaj	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	15
Zgodovinski objekti														
Hiša Stare trte	9	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Rotovž - Mestna hiša	5	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Mariborski grad	9	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Zidovski stolp	1			x										x
Sodni stolp	3			x				x					x	x
Vodni stolp	5	x	x				x	x					x	x
Betnavski grad	1								x					x
Alojzijeva cerkev (Pokraj. arhiv)	-													x
Kadetnica	-													x
Vetrinjski dvor	-													x
Zički dvor	-													x
Sakralni objekti														
Stolna cerkev Sv. J. Krstnika	9	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Sinagoga	6	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Franciškanska cerkev	4		x	x	x									x
Cerkev Sv. Alojzija	-													x
Nadškofija Maribor	-													x
Spomeniki, obeležja														
Kuzno znamenje	7	x	x	x	x	x	x	x						x
Spomenik NOB	2					x	x							x
Spomenik Antona M. Slomskega	-													x
Kip Sv. Florjana	1													x
Maistrov spomenik	-													x
Kulturne ustanove														
SNG Maribor	2						x	x						x
Minoritski samostan	1			x										x
Narodni dom Maribor	1			x										x
Lutkovno gledališče Maribor	-													x
Univerzitetna knjižnica Maribor	-													x
Galerije in muzeji														
Pokrajinski muzej Maribor	3							x			x	x		x
Muzej narodne osvoboditve	3			x	x	x								x
Umetnostna galerija Maribor	1			x										x
Fotogalerija Stolp	-													x
Galerija Primož Premzl	-													x
Galerija Hest	-													x
Sportni objekti														
Kopališče Pristan	-													x
Ljudski vrt	1	x												x

MARIBOR - blogi	Skupaj	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	15
Trgi, nabrežja														
Lent	6	x	x	x	x	x	x							x
Glavni trg	10	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Slomškov trg	2													x
Grajski trg	3								x					x
Trg Svobode	3													x
Vojašniški trg	-									x	x			x
Trg Generala Maistra	-													x
Zidovski trg	-													x
Trg Leona Suklja	-													x
Rakušev trg	-													x
Vodnikov trg	-													x
Rotovski trg	-													x
Odpri prostori, parki														
Piramida	9	x	x	x	x	x	x	x						x
Mestni park	8	x	x	x	x	x	x							x
Pohorje	4	x	x	x	x									x
Trije ribniki	1													x
Mariborski otok	-													x
Kalvarija	1	x												x
Magdalenski park	-													x
Mostovi, ulice														
Glavni most	4	x	x	x	x									x
Titov most	-													
Stujska brv	-													
Zidovska ulica	-													
Gospoksa ulica	-													x
Slovenska ulica	1													x
Poštna ulica	2	x												x
Partizanska cesta	-													x
Vetrinjska ulica	-													x
Drugi objekti														
Vinagova vinska klet	4	x	x	x	x	x								x
Univerza v Mb. (Rektorat)	2													x
Pošta Slovenije	2													x
Akvarij-terarij Maribor	-													x
Železničarska kolonija	-													x
Hutterjev blok	-													x
Prva gimnazija Maribor	-													x
KC Pekarna	1													x

Viri:

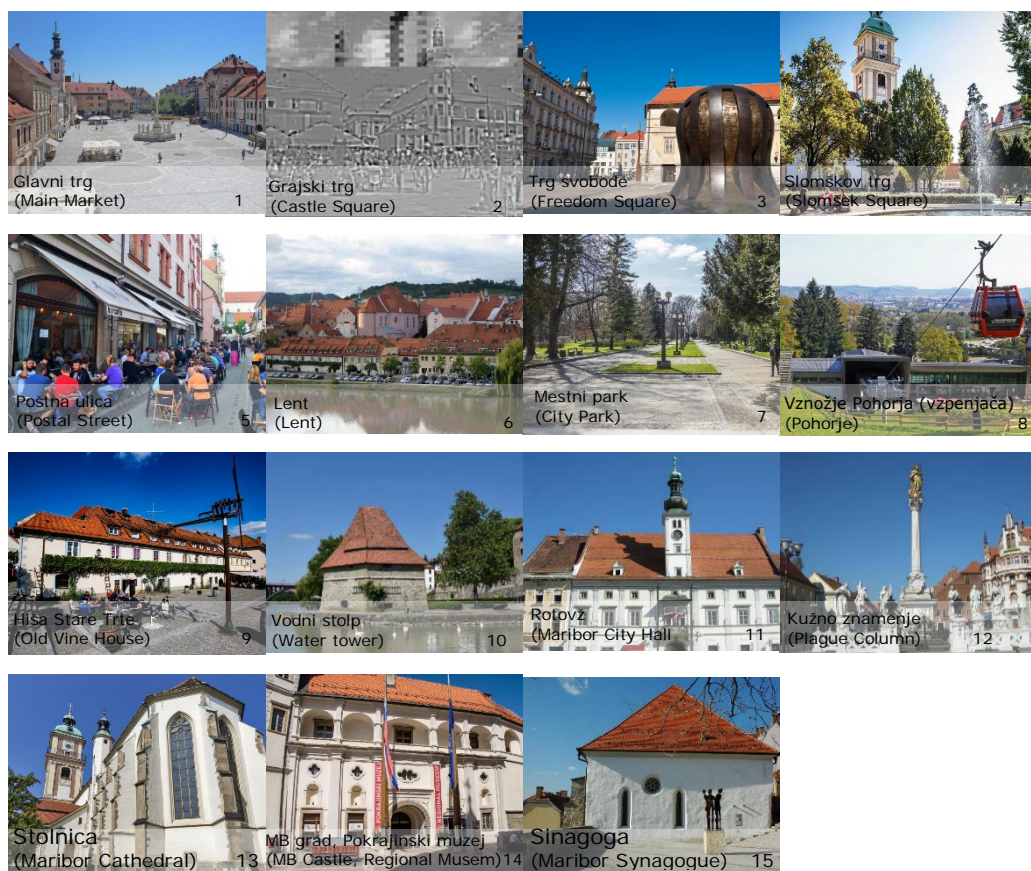
- 1 - 5 reasons why you should visit Maribor - Visit Maribor
  - 2 - 6 Marvelous Reasons To Visit Maribor, Slovenia - Jetsetting Fools
  - 3 - Top 20 Attractions in Maribor You Should Not Miss (trekhunt.com)
  - 4 - 10 things to do in Maribor – Slovenian Girl Abroad (wordpress.com)
  - 5 - Things to Do in Maribor, Slovenia: A One-Day Itinerary - The World Was Here First
  - 6 - Why You Should Visit Maribor, Slovenia's Second Largest City | TravelSupermarket | TravelSupermarket
  - 7 - Sights of Maribor worth seeing (adriaticsea.blog)
  - 8 - Top 8 Things to do in Maribor Slovenia (puretravel.com)
  - 9 - 7 things you must see in Maribor • TTT • Travel & Adventure Blog (thetravellingtedaldi.com)
  - 10 - 12 of the most beautiful places to visit in Slovenia | | Boutique Travel Blog (globalgrasshopper.com)
  - 11 - Travel destinations: Maribor - Zavod za mladino in šport Trbovlje (zmst.si)
  - 12 - 15 Great Things to Do in Maribor, Slovenia - the Ultimate Maribor Guide (mywanderlust.pl)
- Opomba: V zadnji koloni je dodan pregled turističnih znamenitosti in lokacij, ki so opisane (omenjene) na spletni strani Zavoda za turizem Maribor (www.visitmaribor.si) in niso zajete v številu zapisov.

6. Poznavanje turističnih znamenitosti in lokacij v Mariboru

Da bi ugotovili v kolikšni meri obiskovalci in turisti v Mariboru dejansko poznajo in obišejo posamezne turistične znamenitosti v mestu smo pripravili anketni vprašalnik, v katerem smo pogloblitve turistične znamenitosti in lokacije razdelili v dve skupini:

- glavne turistične znamenitosti in lokacije – zajetih je bilo 15 najpomembnejših znamenitosti, ki so bile (z izjemo Poštne ulice) največkrat omenjene v turističnih vodnikih in blogih in večina se jih nahaja v mestnem središču.
- alternativne turistične znamenitosti in lokacije – zajetih je bilo 15 dodatnih znamenitosti, ki so bile manjkrat omenjene v analiziranih vodnikih in blogih, ali pa sploh ne, vendar pa po našem mnenju vseeno predstavljajo pomembno dodatno oziroma alternativno turistično ponudbo v mestu. Namen alternativne ponudbe je bil predvsem razširiti turistični obisk iz ožjega mestnega središča ter poleg glavnih, dodati tudi manj obiskane znamenitosti ter preveriti, ali so sploh zanimive za potencialne obiskovalce. Vsaka od izbranih turističnih znamenitosti in lokacij je bila v anketnem vprašalniku predstavljena s fotografijo (Slika 2 in 3).

Slika 2: Glavne turistične znamenitosti in lokacije v Mariboru (iz anketnega vprašalnika 2021).

Viri slik: Medmrežje (1 - Shoppingonline; 2 - Terme Maribor; 3 - Radio 1; 4 - Visit Maribor; 5 - Google; 6 - Kraji EU; 7 - Maribor Info; 8 - Vecer; 9 - Ovinu; 10 - Geago; 11 - Pass-weingartz; 12 - InYourPocket; 13 - Viatiogo; 14 - Pinterest; 15 - Arrivalguides).

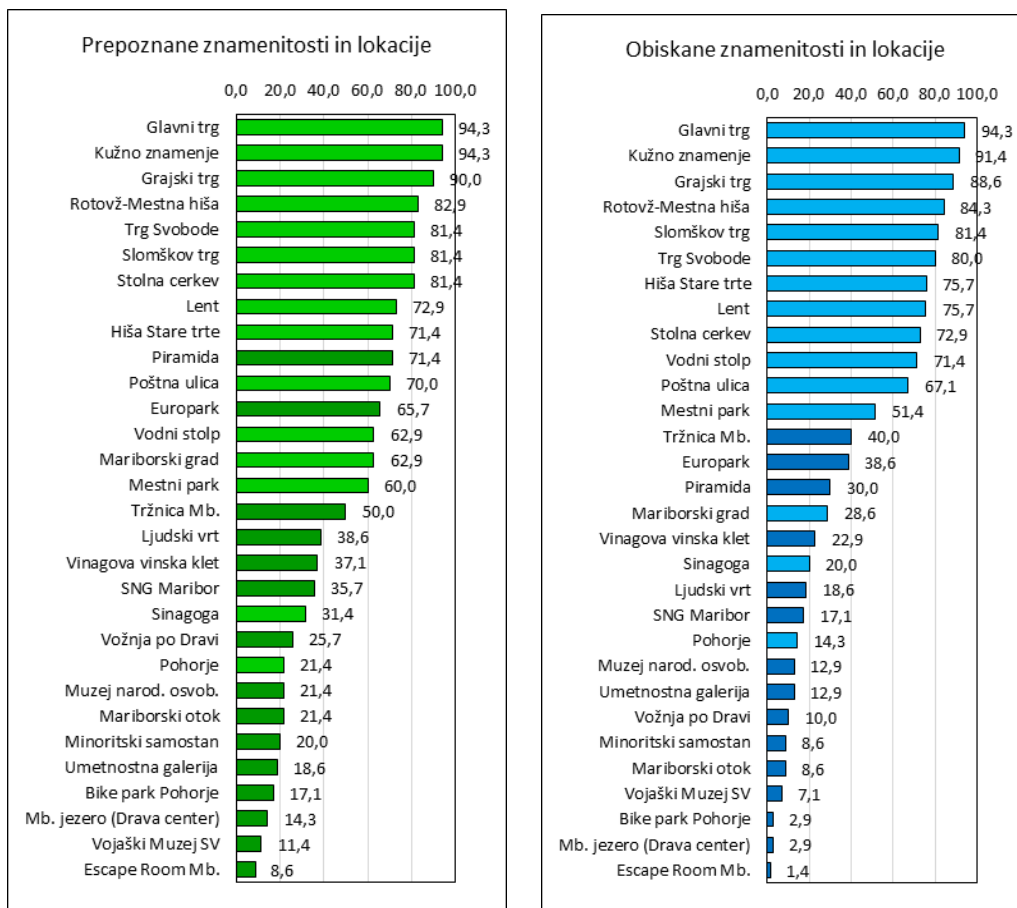

Slika 3: Alternativne turistične znamenitosti in lokacije v Mariboru (iz anketnega vprašalnika 2021).

Viri slik: Medmrežje (1 - Maribor 24; 2 - Lokalec; 3 - Maribor Info; 4 - Wikipedia; 5 - Reddit_stadium; 6 - Dnevnik; 7 - Escape Room; 8 - Kraji EU; 9 - Slo Železnice; 10 - Google U; 11 - Visit Maribor; 12 - Moj Album; 13 - SSTD; 14 - MariborInfo; 15 - Visit Maribor).

Pričakovano so bile med prepoznanimi znamenitostmi in lokacijami v Mariboru z višjih deležem zastopane tiste iz skupine glavnih. Več kot 90 % anketirancev je na fotografiji prepoznalo Glavni trg, Kužno znamenje in Grajski trg, med 80-90 % pa Mestno hišo, Trg Svobode, Slomškov trg in Stolno cerkev. Z višjimi deleži so bili prepoznani najpomembnejši odprti prostori (trgi in ulice), presenetljivo pa je, da je Lent prepoznalo le okoli 73 % anketirancev. Med glavnimi znamenitostmi, ki so bile prepoznane najnižjemu deležu anketirancev, izstopajo Pohorje (21 %), Sinagoga (31 %) ter Mestni park, Mariborski grad in Vodni stolp (med 60-63 %), čeprav sodijo med najbolj izpostavljene mestne znamenitosti. Med alternativnimi znamenitostmi in lokacijami z najvišjimi deleži prepoznave izstopajo Piramida (71 %), nakupovalno središče Europark (65 %) in Tržnica Maribor (50 %). Vendar pa je imela več kot polovica vseh alternativnih znamenitosti in lokacij manj kot 25 % prepoznavnost.

Dokaj podobni so rezultati obiskanosti turističnih znamenitosti in lokacij. Več kot 90 % anketirancev je obiskalo Glavni trg in Kužno znamenje, med 80-90 % pa Grajski trg, Mestno hišo, Slomškov trg in Trg Svobode. Ponovno z višjimi deleži izstopajo odprti prostori, po katerih se turisti sprehodijo po mestu in si jih ogledajo »od zunaj«.

Slika 4: Delež anketiranih turistov, ki so prepoznali (levo) in obiskali (desno) izbrane turistične znamenitosti in lokacije v Mariboru.

Opomba: S svetlejšim odtenkom barve so označene glavne turistične znamenitosti in lokacije, s temnejšim pa alternativne.

Vir podatkov: Anketiranje 2021.

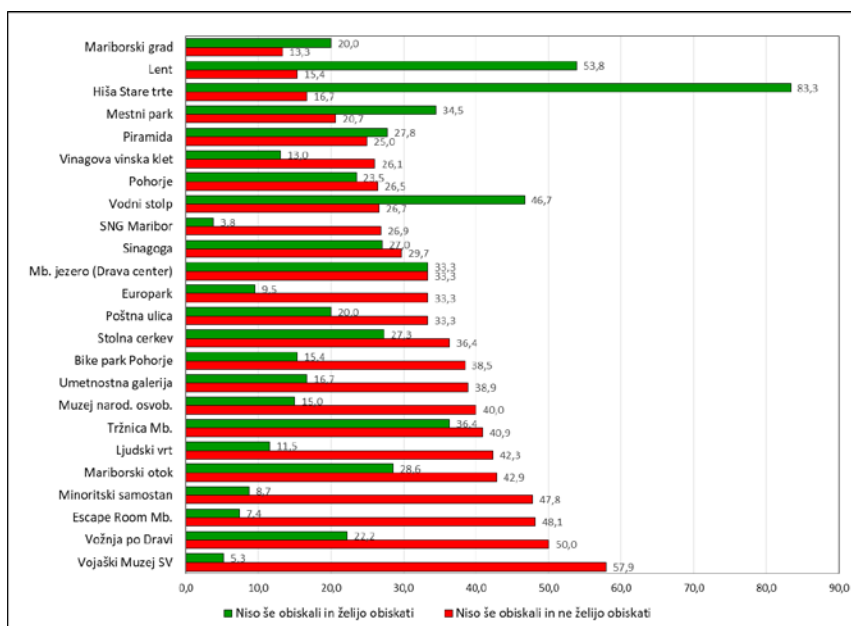
Med alternativnimi znamenitostmi in lokacijami so imele najvišje deleže obiskanosti Tržnica Maribor (40 %), nakupovalno središče Europark (38 %) in Piramida (30 %). Sicer pa je kar 11 od 15 alternativne znamenitosti doseglo manj kot 20 % obiskanost, 6 celo manj kot 10 %. Najmanjši interes je bil izkazan za Vojaški muzej Slovenske vojske, Bike park Pohorje, Drava center ob Mariborskem jezeru in Escape Room.

Kot je bilo navedeno, so višje deleže prepoznavnosti in obiskanosti dosegli odprti prostori s prostim dostopom, z izjemo območja vznožja Pohorja, saj je to oddaljeno nekaj kilometrov iz mestnega središča in očitno pritegne drugačno vrsto obiskovalcev

kot samo središče, oziroma eno- in dvodnevni obiskovalci Maribora izkazujejo večji interes za središče, kot za obrobje mesta. Prav tako z nižjimi deleži obiskanosti izstopajo ustanove, za ogled katerih je potrebno plačati vstopnino, npr. Umetnostna galerija in Muzej narodne osvoboditve (13 %). Z nekoliko nižjimi deleži anketirancev se pojavlja tudi območje Lenta (obiskalo 76 % anketirancev), kjer je največja znamenitost tudi po obiskanosti Hiša Stare trte (76 %), medtem ko za druga območja na Lentu, npr. Sinagoga (20 %) in Minoritski samostan (9 %), ni večjega interes. To se kaže tudi v nizkih deležih, ki sta jih ta dva objekta dosegla pri sami prepoznavnosti.

Zanimivi so tudi odgovori anketirancev o znamenitostih, ki jih še niso obiskali, pa bi jih želeli obiskati in tiste, za katere sploh nimajo interesa za obisk. Med prvimi izstopata predvsem Lent in Hiša Stare trte, saj tega območja nekateri anketiranci pred anketiranjem še niso uspeli obiskati, sledijo pa jih Vodni stolp, Tržnica Maribor in Mestni park. Zanimivo je, da so anketiranci izkazali interes tudi za nekatere bolj oddaljene destinacije, kot so npr. Drava center s Čokoladno vasjo ob Mariborskem jezeru ter Mariborski otok.

Na drugi strani pa izstopajo znamenitosti in lokacije za katere je najvišji delež anketirancev izjavil, da jih ne zanimajo in jih ne nameravajo obiskati. Posebej z negativnim interesom izstopa Vojaški muzej Slovenske vojske (58 % anketirancev), z med 40-50 % pa Tržnica Maribor, Ljudski vrt, Mariborski otok, Minoritski samostan, Escape Room ter vožnja po reki Dravi. Zanimivo je, da je za nekatere destinacije pomemben del anketirancev izkazal velik interes, obenem pa se je za iste pojavil tudi velik delež nezainteresiranih. Med take npr. sodita Mariborska tržnica in Mariborski otok. Tudi za številne kulturne ustanove je bil interes relativno majhen.

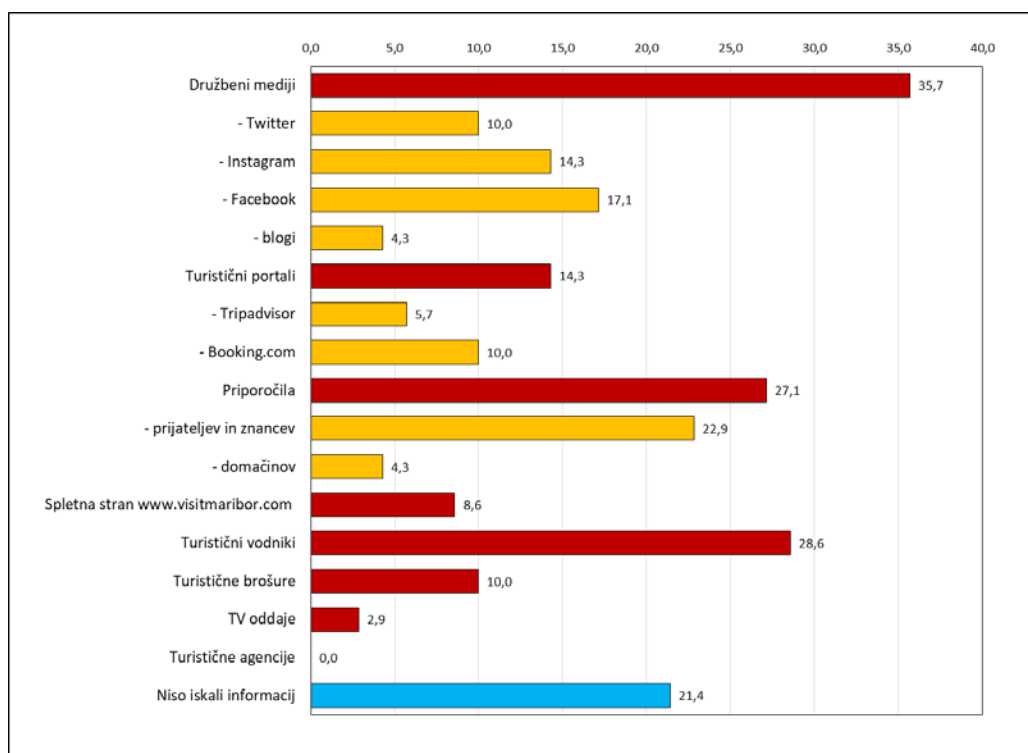

Slika 5: Delež anketiranih turistov, ki še niso obiskali izbrane turistične znamenitosti in lokacije v Mariboru, in jo želijo oziroma je ne želijo obiskati.

Vir podatkov: Anketiranje 2021.

Na koncu so nas zanimali tudi viri informacij turistov o Mariboru ter o turističnih znamenitostih v mestu. Dobra petina anketirancev (21,4 %) ni iskala informacij in med njimi so bili večinoma anketiranci, ki so mesto že kdaj prej obiskali. Med najpomembnejšimi viri informacij izstopajo tri skupine; družbeni mediji (35,7 % vseh anketirancev), turistični vodniki (28,6 %) in priporočila prijateljev in znancev (22,9 %).

Rezultati kažejo velik vpliv neposrednih informacij o Mariboru, ki jih obiskovalci dobijo od prijateljev in znancev ter preko sodobnih medijev, zlasti različnih socialnih medijev, kot so npr. Facebook (17,1 % vseh anketirancev) in Instagram (14,3 %) ter turističnih portalov, kot so npr. Booking.com (10 %); slednji predvsem za namestitvene zmogljivosti. Le 4,3 % jih je iskalo informacije na blogih, prav tako pa je na uradno spletno stran Zavoda za turizem Maribor (www.visitmaribor.com) pogledalo le 8,6 % vseh anketiranih turistov.

Slika 6: Delež anketiranih turistov glede na vir informacij o Mariboru. Vir podatkov: Anketiranje 2021.

7. Zaključek

Rezultati analize pojavnosti turističnih znamenitosti in lokacij v Mariboru so pokazali, da je v tiskanih turističnih vodnikih zajeto relativno veliko objektov in lokacij v mestu. V 13 vodnikih (od teh jih 11 predstavlja turistične destinacije v Sloveniji, 2 pa sta namenjena le predstavitvi Maribora) se pojavlja kar 70 različnih objektov, ustanov ali območij v Mariboru, ki imajo potencialno turistično rabo ali pa so zanimivi za obiskovalce in turiste. Prikazani so kar s 262 zapisi.

Med objekti so najbolj pogosto zastopani zgodovinski objekti (11 objektov), sakralni objekti (5) in razni spomeniki in obeležja (5). Med zgodovinskimi objekti izstopa Hiša Stare trte (omenjena kar v 10 analiziranih vodnikih), Rotovž-Mestna hiša (v 9), mariborski Mestni grad (v 7) ter Sodni (v 6) in Vodni stolp (v 5). Med sakralnimi objekti se v več kot petih vodnikih pojavljata le Stolna cerkev (v 9) in Sinagoga (v 8). Med spomeniki je v 9 vodnikih omenjeno Kužno znamenje na Glavnem trgu, ostali pa manjkrat. Med kulturnimi ustanovami, muzeji in galerijami so več kot v petih vodnikih omenjeni Pokrajinski muzej Maribor (v 9), SNG Maribor (v 7), Minoritski samostan (v 6) in prav tako Muzej narodne osvoboditve Maribor (v 6). Pogosto so omenjeni tudi t. i. odprti prostori in lokacije, kamor smo uvrstili trge, ulice, parke in druga območja v in na obrobju mesta. V vodnikih je omenjenih kar 11 mestnih trgov, zraven pa smo uvrstili tudi nabrežje Drave na Lentu. Obrežje Lenta je dejansko največkrat omenjeno območje Maribora, saj se omenja v vseh 13 analiziranih vodnikih. Med trgi s pogostostjo omembe izstopajo še Glavni trg (v 9), Slomškov trg (v 7), Grajski trg (v 6) in Trg Svobode (v 5). Podobno kot ulice in mostovi so tudi trgi pogosto omenjeni predvsem kot orientacijske točke oziroma kot mestna območja, kjer se nahajajo posamezne turistične znamenitosti, obenem pa tudi kot območja uličnega dogajanja, srečevanja ljudi in opazovanja mestnega načina življenja.

Zapisi v turističnih vodnikih se osredotočajo predvsem na območje ožjega mestnega središča (Lent, Glavni trg in Grajski trg), izven tega pa sta največkrat omenjeni le območji Piramide in Pohorja. Med posameznimi objekti so največkrat omenjeni Hiša stare trte, Kužno znamenje in Stolna cerkev. Med tistimi pomembnimi objekti v mestu, ki se sploh ne pojavljajo v nobenem vodniku, pogrešamo npr. Univerzitetno knjižnico Maribor, nekdanjo Veliko kavarno (nekdanji Casino Maribor), Mariborsko tržnico in nakupovalno središče Europark, ki je cilj mnogih obiskovalcev mesta.

Analiza 12 spletnih blogov je pokazala še večjo osredotočenost piscev blogov na najbolj izpostavljene turistične znamenitosti v mestnem središču, saj je v analiziranih blogih omenjenih le 37 objektov, ustanov ali odprtih prostorov v Mariboru, kar je le polovica od tistih, ki so omenjeni v turističnih vodnikih. Avtorji blogov se bolj osredotočajo na odprte prostore v mestu, saj v blogih izpostavljajo dogajanja na trgih in ulicah, manj pa ogledovanje notranjosti zgodovinskih in kulturnih zgradb ter ustanov oziroma obisk njihovih razstav in prireditev. Prav tako niso, ali pa so samo redko, v blogih omenjena območja izven mestnega središča.

Preglednica 4: Število zapisov turističnih znamenitosti in lokacij v Mariboru v izbranih turističnih vodnikih in blogih.

Število vodnikov in blogov	Število objektov, ustanov in lokacij	
1-2	30	...
3-4	13	...
5-7	7	Objekti: Spomenik NOB, Vinagova vinska klet, Betnavski grad Ustanove: SNG Maribor, Minoritski samostan Lokacije: Glavni most, Trije ribniki
8-10	8	Objekti: Frančiškanska cerkev, Vodni stolp, Sodni stolp, Židovski stolp Ustanove: Muzej narodne osvoboditve Lokacije: Grajski trg, Slomškov trg, Trg Svobode
11-15	5	Objekti: Rotovž-Mestna hiša, Sinagoga Ustanove: Pokrajinski muzej Maribor Lokacije: Mestni park, Pohorje
16-19	7	Objekti: Hiša Stare trte, Mariborski grad, Stolna cerkev, Kužno znamenje Lokacije: Lent, Glavni trg, Piramida

Opomba:

V analizo je bilo zajetih 13 tiskanih turističnih vodnikov in 12 spletnih turističnih blogov. Seznam vodnikov in blogov je podan pod Preglednicama 2 in 3.

V drugem delu raziskave predstavljamo rezultate anketiranja turistov, ki je bilo opravljeno z namenom, da bi ugotovili v kolikšni meri obiskovalci in turisti v Mariboru dejansko poznajo in obiščejo posamezne turistične znamenitosti v mestu. Pričakovano so bile med prepoznanimi znamenitostmi in lokacijami v Mariboru z višjih deležem zastopane najpomembnejše znamenitosti, ki so tudi največkrat omenjene v vodnikih in blogih. Več kot 90 % anketirancev je na fotografiji prepoznalo Glavni trg, Kužno znamenje in Grajski trg, med 80-90 % pa Mestno hišo, Trg Svobode, Slomškov trg in Stolno cerkev. Z višjimi deleži so bili prepoznani tudi najpomembnejši odprti prostori (trgi in ulice).

Dokaj podobni so rezultati obiskanosti turističnih znamenitosti in lokacij. Več kot 90 % anketirancev je obiskalo Glavni trg in Kužno znamenje, med 80-90 % pa Grajski trg, Mestno hišo, Slomškov trg in Trg Svobode. Lent je zaradi oddaljenosti (oziroma ločenosti) od strogega mestnega središča obiskalo le 75 % anketirancev. Ponovno z višjimi deleži izstopajo odprti prostori, po katerih se turisti sprehodijo po mestu in si jih ogledajo »od zunaj«. Med alternativnimi znamenitostmi in lokacijami so imele najvišje deleže obiskanosti Tržnica Maribor (40 %), nakupovalno središče Europark (38 %) in Piramida (30 %), medtem ko z najnižjimi izstopajo ustanove, za ogled katerih je potrebno plačati vstopnino, npr. Umetnostna galerija in Muzej narodne osvoboditve (13 %).

Rezultati anketiranja so potrdili večinski interes turistov le za glavne turistične znamenitosti in lokacije v mestnem središču, izven njega pa le za območje ob vznožju Pohorja, medtem ko je bil izkazan interes za alternativne turistične lokacije zelo majhen. Rezultati so tudi odraz dejstva, da turisti obiščejo Maribor večinoma le za dan ali dva in so, na žalost, v nasprotju s prizadevanji turističnih delavcev v Mariboru, ki predvsem s predstavitvijo številnih doživetij v Mariboru in okolici, ki so namenjena ljubiteljem vina in kulinarike, raziskovanja v naravi ter športnim aktivnostim, promovirajo in vabijo turiste na podaljšanje obiska v Mariboru.

Opomba: Prispevek temelji na raziskovalnem delu, opravljenem v projektu MESTUR – Analiza in upravljanje prostorskih in družbenih učinkov na primeru Ljubljana in Maribora (J7-1823, ARRS, temeljni raziskovalni projekt, 1. 7. 2019 do 30. 6. 2022).

Literatura

European Cities Marketing 2018. Benchmarking Report. 14th Official Edition 2017-2018. Vienna. <https://www.europecitiesmarketing.com/european-cities-marketing-benchmarking-report-2018-shows-the-continuous-growth-of-european-city-tourism/>

Horvat, U. 2012a: Značilnosti stacionarnega turističnega obiska v Mariboru med letoma 1961 in 2011. Revija za geografijo. Maribor. https://ff.um.si/wp-content/uploads/071-14_horvat.pdf

Horvat, U. 2012b: Transformacija turistične infrastrukture in obiska v Mariboru v zadnjih dveh desetletjih. Revija za geografijo. Maribor. https://ff.um.si/wp-content/uploads/072-12_horvat.pdf

Horvat, U. 2019: Prebivalstvo Maribora: razvoj in demografske značilnosti. Prostori. Maribor. <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/407>

Horvat, U. 2021: Vpliv pandemije Covid-19 na turistični obisk v Mariboru v letu 2020 in 2021. Revija za geografijo. Maribor.

Janša Zorn, O. 1996: Turizem v Sloveniji v času med vojnama (1918-1941). 28. zborovanje slovenskih zgodovinarjev. Bled. https://www.sistory.si/cdn/publikacije/31001-32000/31450/razvoj_turizma_v_Sloveniji.pdf

Korbar, L. 2015: Trženje turističnih destinacij s pomočjo mnenjskih vplivnežev. Magistrsko delo, EF UL. Ljubljana. <http://www.cek.ef.uni-lj.si/magister/korbar3510-B.pdf>

Mlinarič, J. 2000: Historično-topografski oris neposredne okolice srednjeveškega Maribora I.. Časopis za zgodovino in narodopisje, 71/3. Maribor. https://www.sistory.si/cdn/publikacije/8001-9000/8012/2000_3_Casopis_za_zgodovino_in_narodopisje.pdf

Ravnikar, T. 2020: Maribor v 13. stoletju - 1. del: Plemstvo v Mariboru in njegovi okolici na prelomu 12. v 13. stoletje. Studia Historica Slovenica, 20/1. Maribor. <http://shs.zgodovinsko-drustvo-kovac.si/sites/default/files/clanki/SHS-2020-1-2-Ravnikar%20%28scopus%29.pdf>

Zillinger, M. 2006: The importance of guidebooks for the choice of tourist sites: A study of German tourists in Sweden. Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism. Taylor & Francis.

Medmrežje 1: <https://pxweb.stat.si/SiStat/si/Podrocja/Index/155/turizem> (10. 12. 2021)

Medmrežje 2: https://en.wikipedia.org/wiki/Guide_book (10. 12. 2021)

Medmrežje 3: <https://www.visitmaribor.si/media/5457/letno-porocilo-ztmp-2019.pdf> (13. 12. 2021)

Medmrežje 4: <https://www.visitmaribor.si/media/8071/letno-poroc-ilo-ztm-2020.pdf> (10. 12. 2021)

Medmrežje 4: <https://www.visitmaribor.si/si/poslovne-strani/zavod-za-turizem-maribor/> (10. 12. 2021)

Medmrežje 5: <https://www.visitmaribor.si/si/odkrij/maribor/> (13. 12. 2021)

FREQUENCY AND RECOGNISABILITY OF THE MAIN TOURIST ATTRACTIONS AND LOCATIONS IN MARIBOR

Summary

The results of the analysis of the frequency of occurrence of tourist attractions and locations in Maribor showed that the printed tourist guides cover a relatively large number of facilities and locations in the city. In 13 guides (11 of which represent tourist destinations in Slovenia, and 2 are intended only for the presentation of Maribor) there are as many as 70 different facilities, institutions or areas in Maribor that have potential tourist use or are interesting for visitors and tourists. They are shown with 262 records.

Among the buildings, the most frequently represented are historical buildings (11 buildings), sacral buildings (5) and various monuments and memorials (5). Among the historical buildings, the House of the Old Vine stands out (mentioned in as many as 10 analyzed guides), the Rotovž-City Hall (in 9), the Maribor City Castle (in 7) and the Court Tower (in 6) and the Water Tower (in 5). Among the sacral buildings, only the Cathedral (in 9) and the Synagogue (in 8) appear in more than five guides. Among the monuments, 9 guides mention the Plague Sign on the Main Square, and the rest less often. Among cultural institutions, museums and galleries, the Provincial Museum of Maribor (in 9), the National Theatre Maribor (in 7), the Minorite Monastery (in 6) and the Museum of National Liberation in Maribor (in 6) are mentioned in more than five guides. They are also often mentioned "open spaces" and locations where we have classified squares, streets, parks and other areas in and on the outskirts of the city. As many as 11 town squares are mentioned in the guides, and we also included the Drava embankment on Lent. The bank of the Drava river on Lent is in fact the most frequently mentioned area of Maribor, as it is mentioned in all 13 analyzed guides. Among the squares with the highest frequency are the Main Square (in 9), Slomšek Square (in 7), Castle Square (in 6) and Freedom Square (in 5). Like streets and bridges, squares are often mentioned primarily as landmarks or urban areas where individual tourist attractions are located, but also as areas of street events, meeting people and observing the urban way of life.

Records in tourist guides focus mainly on the area of the city center (Lent, Main Square and Castle Square), and outside of this, only the areas of Piramida and Pohorje are most often mentioned. The most frequently mentioned individual buildings are the House of the Old Vine, the Plague Sign and the Cathedral. Among those important objects in the city that do not appear in any guide at all, we miss e.g. The University Library Maribor, the former Casino Maribor, the Market place and the Europark shopping center, which is the destination of many visitors to the city.

The analysis of 12 web blogs showed an even greater focus of blog writers on the most exposed tourist attractions in the city center, as the analyzed blogs mention only 37 facilities, institutions or open spaces in Maribor, which is only half of those mentioned in tourist guides. The authors of the blogs focus more on open spaces in the city, as blogs highlight events in squares and streets, and less on viewing the interiors of historical and cultural buildings and institutions or visiting their exhibitions and events.

In the second part of the research, we present the results of a survey of tourists, which was conducted in order to determine the extent to which visitors and tourists in Maribor actually know and visit individual tourist attractions in the city. As expected, the most important sights, which are also most often mentioned in guides and blogs, were represented among the identified sights and locations in Maribor with a higher share. More than 90% of the respondents identified in the photo the Main Square, the Plague Sign and the Castle Square, while between 80-90% identified the City Hall, Freedom Square, Slomškov Square and the Cathedral. The most important open spaces (squares and streets) were also identified with higher proportions.

The results of visits to tourist attractions and locations are quite similar. More than 90% of respondents visited the Main Square and the Plague Sign, and between 80-90% visited the Castle Square, the Town Hall, Slomšek Square and Freedom Square. Due to the distance (or separation) from the strict city center, only 75% of respondents visited Lent before were questioned. Once again, open spaces stand out with higher proportions, where tourists walk around the city and see them "from the outside". Among alternative sights and locations, Market place had the highest share of visits (40%), Europark shopping center (38%) and Piramida (30%), while the lowest stands out for institutions that require an entrance fee, e.g. Art Gallery and Museum of National Liberation (13%).

The results of the survey confirmed the majority interest of tourists only in the main tourist attractions and locations in the city center, and outside it only in the area at the foot of Pohorje, while interest in alternative tourist locations was very low. The results are also a reflection of the fact that tourists mostly visit Maribor for only a day or two and are, unfortunately, contrary to the efforts of tourist experts in Maribor, especially by presenting new experiences in Maribor and its surroundings for wine and cuisine lovers, research in nature and sports activities, to promote and to invite tourists to extend their visit to Maribor.